SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ „RADZENIE SOBIE NA RYNKU PRACY” PT. „METODY JAKOŚCIOWE W DIAGNOZIE ZAWODOWEJ”

WROCŁAW, 10-11 STYCZNIA 2011 ROKU

W dniach 10-11 stycznia 2011 roku w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona radzeniu sobie na rynku pracy oraz psychologicznym metodom jakościowym w diagnozie zawodowej, zorganizowana przez Zakład Psychologii Zarządzania, Zakład Psychologii Osobowości Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Pracownię Nowe Życie.

Konferencja została otwarta przez prof. dr. hab. Stanisława A. Witkowskiego, który przywitał licznie zgromadzonych uczestników z różnych ośrodków akademickich w Polsce, a także wielu gości zagranicznych. W słowie wstępnym Profesor wskazał na znaczenie i rolę doradzania w obszarze zawodowym oraz profesjonalne stosowanie w jego obszarze metod jakościowych. Wyraził też nadzieję, że konferencja przyczyni się zarówno do wymiary doświadczeń między psychologami teoretykami, jak i praktykami, funkcjonującymi w tej jakże potrzebnej, zwłaszcza młodym ludziom, dziedzinie.

Na konferencję złożyło się sześć sesji oraz sesja plakatowa. Pierwszą była sesja zatytułowana „Metody jakościowe w psychologii”. Jej przewodniczenia podjął się prof. dr hab. Stanisław A. Witkowski. Panel profesorski „Wybory kreują los...” poprowadziła prof. dr hab. Maria Straś-Romanowska. Kolejnej sesji, zatytułowanej: „Status technik projekcyjnych – historia i współczesność”, przewodniczyła dr Barbara Mróz. Następną sesję: „Metodologia technik jakościowych” poprowadziła dr Anna Paszkowska-Rogacz. Sesji „Radzenie sobie na rynku pracy” przewodniczył prof. dr hab. Romuald Derbis, a sesji „Stres w pracy – uwarunkowania, sposoby przezwyciężania” – dr Henryk Jarosiewicz.

Prof. Bożena Wojtasik zauważyła w swoim ciekawym wystąpieniu, że rozwój gospodarczy i powstawanie nowych zawodów oraz specjalności wywołują zmiany na rynku pracy, który stawia zarówno przed pracobiorcami, jak i pracodawcami nowe wyzwania. Ma to duże znaczenie w pracy doradcy w poradnictwie kariery, a także przy doborze do niego metod jakościowych. Związane jest to z koniecznością dopasowywania się do zmian zachodzących na rynku. Istotnego znaczenia nabiera dziś odpowiadający potrzebom rynku pracy, wybór zawodu i realistyczny długofalowy plan rozwoju kariery zawodowej, a także rosnące zapotrzebowanie na fachowe poradnictwo zawodowe.

Prof. Grażyna Kwiatkowska, mówiąc o kreacyjnej mocy poznania, podjęła ważny temat hermeneutyki psychologicznej. Omawiając zagadnienia rozumienia i wzajemnego porozumienia się, Profesor wykazała, że w ten sposób młody człowiek uczestniczy w pewnym społecznym porządku, wybiera między pewnymi formami życia i rozwija normatywne wyobrażenia o swoim godnym życiu. W ten sposób też dokonuje wyborów, które kształtują jego przyszłość.

Z kolei prof. Henryk Skłodowski zajął się potrzebą konstruowania polskich narzędzi badających predyspozycje zawodowe uczniów. Zauważył, że miniony wiek uświadomił ludziom, iż mechanizmy rozwoju gospodarki i procesy rynkowe winny być postrzegane

oraz uznawane za pożyteczne i słuszne tylko wtedy, gdy służą rozwojowi ludzi, gdy pozwalają na większą podmiotowość jednostki, dając jej wolność i równe szanse. Jednak dzisiejsze doradztwo zawodowe powinno stać się bardziej podporządkowane koncepcjom kompleksowego rozwoju zawodowego człowieka i należy mu wyjść naprzeciw. Profesor zwrócił się do uczestników konferencji z końcowym apelem, by zadbali oni o takie narzędzia diagnozujące predyspozycje zawodowe uczniów, które będą nie tylko pokazywać stan aktualny, ale i określać predyspozycje i możliwości tych uczniów.

Następnie miał miejsce bardzo interesujący panel profesorski pod tytułem „Wybory kreują los...", w którym udział wzięli prof. M. Straś-Romanowska, prof. G. Kwiatkowska oraz prof. R. Derbis. Temat wyborów, które kreują los, okazał się bardzo twórczy i stał się sposobnością do inspirującej wymiany ciekawych poglądów.

Prof. Straś-Romanowska zwróciła uwagę, że mówienie o losie, o wyborach, które mają go tworzyć, jest zadaniem ważnym i prowokującym. Na los należy patrzeć z dwóch perspektyw, z jednej strony los jawi się człowiekowi jako przeznaczenie, fatum, jakaś niewiadoma. Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy są różnorakie frazy, sentencje istniejące w języku, jak choćby „Człowiek nie jest panem bytu, lecz jego pasterzem" (Martin Heidegger) lub „Człowiek strzela, a Pan Bóg kule nosi". Z drugiej zaś strony, mówiła Profesor, mamy taką mentalność, która wyraża przekonanie, że los jest czymś, co zależy od nas. Los jest pewną drogą, historią, biografią.

Prof. Derbis wyraził opinię, że los to jest to, co pozostało po naszych wyborach. Los jest przestrzenią istniejącą między „tym, co chciałem, a tym, co się zdarzyło". Nasz los jest tak mało od nas zależny, ponieważ orientacja człowieka współczesnego jest nieprawdopodobnie pośrednia. Ludzie młodzi coraz mniej bezpośrednio komunikują się ze sobą, zostawiając miejsce na komunikację mediom, a więc przyjmują do siebie obraz przekształcony i uproszczony. Na ile jest w tym nasz wybór, a na ile biegu zdarzeń, które nas otaczają? – zastanawiał się i pytał Profesor.

Prof. Kwiatkowska zwróciła uwagę na to, że los, moc, to, co się człowiekowi przydarza, jest czymś, o czym ludzie nie myślą często. Ludzie, zwłaszcza młodzi, tkają własny los, natomiast często nie reflektują nad nim. Czasy, w których żyjemy, nie sprzyjają rozmyślaniom nad kondycją ludzką, nad losem. Natomiast coraz bardziej takiej refleksji współcześni potrzebują. Potrzebują jej i jednostki, i grupy, takie jak na przykład naukowcy, żeby dookreślić kondycję ludzką we współczesnym świecie, ale także żeby móc odpowiedzieć na bardzo podstawowe pytania, które są stawiane we wszystkich dziedzinach nauki: „Jak zrozumieć człowieka, jak zrozumieć świat?"

Sesja „Status technik projekcyjnych – historia i współczesność" poprowadziła uczestników przez zagadnienia minione, aktualne oraz pokazała perspektywy wiązane z obszarem specyficznych technik jakościowych, metod projekcyjnych. Dr B. Mróz we wprowadzeniu zauważyła, że już za 11 lat będziemy obchodzić 100-lecie powstania Testu Rorschacha, o którego roli w diagnozowaniu osobowości osób na gruncie psychologii pracy w trakcie tej sesji opowiedziała dr hab. Małgorzata Basińska. Dr Joanna Mesjasz zapoznała uczestników z zagadnieniami diagnozowania sfery motywacyjnej, obszaru trudnego i bardzo potrzebnego nie tylko w analizie naukowej, ale i praktyce psychologicznej. Dr B. Mróz w swym wystąpieniu przedstawiła problem stylów zarządzania u kierowników, badanych m.in. rysunkiem projekcyjnym i metodami ilościowymi.

Dążeniem prelegentów sesji było przypomnienie, że istotną cechą zjawisk psychicznych poddawanych badaniu technikami projekcyjnymi jest to, że zjawiska te należą do sfery subiektywności człowieka. Stosowanie łączne metod jakościowych i ilościowych, zwłaszcza na gruncie psychologii pracy, nadal budzi żywe zainteresowanie, o czym świadczy nie tylko konferencja, lecz także aktualnie odbywająca się dyskusja naukowa (por. *Roczniki Psychologiczne* 13(2010), nr 1).

Przesłaniem konferencji było zwrócenie uwagi na złożoność zagadnienia, jakim jest radzenie sobie na rynku pracy oraz stosowanie w doradztwie zawodowym metod jakościowych. Służyły temu także wystąpienia dr Krystyny Węgłowskiej-Rzepy oraz dr Jolanty Kowal, które przedstawiły własną metodę projekcyjną „Symob" i możliwości jej zastosowania na rynku pracy. Metoda ta oparta jest na teorii rozwoju psychicznego C. G. Junga i jego koncepcji archetypów. Może być również wykorzystana w diagnozie zawodowej przy określaniu ścieżek rozwoju indywidualnego oraz badaniu głównych kompleksów w funkcjonowaniu organizacji.

Z kolei dr Agnieszka Fornalczyk omówiła korzyści i zagrożenia stosowania metody Upward Feedback w organizacji. Upward feedback, będąc ustrukturalizowanym procesem udzielania informacji zwrotnej przez podwładnych ich przełożonym, może przynosić wiele korzyści organizacji. Bazując na podstawowym założeniu, iż pracownicy mają wpływ na zachowania przełożonych, właściwie wykorzystywany może przyczyniać się do wzrostu efektywności działania kadry kierowniczej i tym samym poprawiać skuteczność funkcjonowania całej organizacji. Treść wystąpienia bardzo dobrze wpisała się w temat radzenia sobie na rynku pracy.

Na zakończenie Konferencji organizatorzy podziękowali wszystkim prelegentom i uczestnikom za aktywny udział, a przede wszystkim za przekazanie wielu nowych i cennych myśli, które pokazały różnorodność w radzeniu sobie na rynku pracy oraz profesjonalne stosowanie metod jakościowych w diagnozie zawodowej.

Barbara Mróz
Instytut Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego